

NEKAJ IZHODIŠČ ZA SREČANJE NVO NA URADU VARUJINJE ČLOVEKOVIH PRAVIC

v povezavi s težavami in problemi starejših (30. 1. 2018)

ZDSGS: nevladna, humanitarna organizacija, ki v nacionalno mrežo skupin starih ljudi za samopomoč povezuje preko 5000 starostnikov in skoraj 800 prostovoljcev - voditeljev skupin.

Poslanstvo: Za starostnike ustvarjamo varno okolje v pogovornih skupinah v bližini njihovega doma z namenom medsebojne podpore, razumevanja, ohranjanja dobrega počutja in krepitve zdravja ter izmenjave koristnih informacij in izkušenj.

Po načelih zaupnosti, enakovrednosti, strokovnosti in opolnomočenja zagotavljamo druženje, neformalno učenje in zabavo z vrstniki ter drugimi generacijami, krepimo njihovo samopodobo ter srednjo generacijo pripravljamo na kakovostno staranje.

V letu 2017 je program Skupine starih ljudi za samopomoč praznoval 30-letnico delovanja, saj se program kontinuirano izvaja že od leta 1987. Pomembno obletnico smo obeležili s Slavnostno akademijo, ki se je odvila 1. junija v Celju. Dogodka se je udeležilo 1200 članov skupin ter voditeljev - prostovoljcev.

Vprašanja, problemi, dileme s katerimi se pri svojem delu srečujemo NVO + vprašanja in težave s katerimi se srečujejo starejši + izhodišča za predloge izboljšav (nove oblike izboljšav):

1. Večja skrb za najbolj ranljive:

- **Starostna struktura in spremenjeno psihofizično stanje uporabnikov našega programa:** program je namenjen osebam, ki so starejše od 65 let. Zadnja evalvacija programa je pokazala, da je skoraj 60 % uporabnikov starejših od 80 let. Za to skupino uporabnikov velja, da so še bolj depriviligirani, saj so njihove zdravstvene, fizične, materialne in socialne zmožnosti še bolj okrnjene kot pri osebah starih 65+. Hkrati se v program vključuje vedno več uporabnikov s posebnimi psihofizičnimi potrebami, za katere je značilna praviloma še večja socialna izključenost ter z njo povezane stiske in težave.
- Ob navedenem se zavzemamo tudi za povečanje enakosti moških in žensk, vključenih v naš program ter k udeležanju pravic in koristi za oba spola.
- Hkrati iz zadnje obširne evalvacije izhaja, da je povprečni profil uporabnika »ženska, osnovnošolska izobrazba, 75 let, mesečni prihodek do 500 €«.

2. Pomen ohranitve in razvoja RAZLIČNIH programov za RAZLIČNE starejše:

zadnja leta prihajajo v ospredje (moderne) besede kot so »aktivacija«, »aktivna starost«, »dejavna starost« - kot da se od starostnikov pričakuje, da bodo stalno aktivni na različnih področjih. Dejstvo pa je, da si vsi NE želijo aktivnosti, dovolj jim je druženje, pogovor. Nekateri starostniki se tudi ne zmorejo več udeleževati v večurne aktivnosti, ker jim je to prenaporno.

Zato se nam poraja vprašanje kako v tej dobi kratkotrajnih, modernih, instantnih projektov ostati/prodreti z našimi izkušnjami, da pogovor JE nekaj pomembnega in da obstajajo (tudi) starejši, ki si želijo »le« pogovora/poslušanja in ne neke stalne aktivacije.

Pomembno je zagotavljanje kontinuite in stalnosti programov. Le -to ima za posledico, da se starostniki, vključeni v te programe, počutijo varno in sprejeto, v sedanjem hitro spreminjajočem svetu.

3. Pomen ohranitve dostopnosti programov za starostnike:

Z našim programom se približamo uporabniku - srečanja skupin potekajo NEPOSREDNO v okolju, kjer ljudje živijo – v krajevnih skupnostih, mestnih četrtih, vaseh...., kar omogoča uporabnikom participacijo pri soustvarjanju in aktivnem vključevanju v lokalno dogajanje. Skozi omenjeno se tudi zmanjšuje potreba po dodatnem transportu, kar predstavlja za starejše velikokrat dodatno

problemsko situacijo in posledično socialno izključenost. To je še posebej pomembno na podeželju, kjer večinoma ni ponudbe programov.

Skozi omenjeno komponento programa pomembno soprispevamo k udeležanju okoljskega vidika, saj spodbujamo aktivni transport in zmanjšujejo dodatno obremenjevanje okolja.

4. (pozabljeni) starostniki v socialnih zavodih

Žal smo že nekajkrat s strani (potencialnih) sofinancerjev programa slišali mnenje, da starostniki v domovih NE potrebujejo prostovoljskega programa kot je naš (ali podobni), saj je za vse njihove potrebe že poskrbljeno.

V praksi se ugotavlja, da so nekateri starejši v DSO manj odzivni na dogajanje v družbi, hkrati je zaskrbljujoče postopno spreminjanje teh socialnih ustanov v zdravstvene ter višanje oz. visoki normativi na zaposlenega v DSO, kar ima za posledico manj časa za osebne medčloveške odnose, ki pomembno vpliva na psihofizično stanje starostnikov.

Zato vedno poudarjamo, da ne glede na to KJE se skupina srečuje, je ciljna skupina enaka (ranljiva skupina = starostniki), enaka sta tudi namen in cilji druženja (preoblikovanje skupine naključno zbranih posameznikov v prijateljsko skupino) ter enake metode dela.

5. Bolj prepoznaven prispevek starejših družbi:

delo na pozitivni podobi:

Starost in starostnike se še vedno prevečkrat povezuje z neaktivnostjo, nekoristnostjo. Menimo, da je pomembno poslati širši javnosti, predvsem pa vsem oblikovalcem politik jasno sporočilo, da so starostniki pomemben del družbe, tako v družbenem kot tudi ekonomskem smislu.

Iz dneva v dan jih je več in želijo si človeka dostojno življenje. Vsi starejši so tej družbi dali že veliko, v današnjem času mnogi starejši pomagajo svojim otrokom, varujejo vnučke in tako tudi dajejo svoj dodatni prispevek družbi.

Upamo, da bo zmagalo medgeneracijsko sodelovanje, podpora. Starejših se ne sme prezreti in tudi NE prikazovati kot strošek družbe! Oblikovalci politik naj imajo pred seboj svojo družino in se vprašajo kako bi sami želeli, da bi bilo poskrbljeno za najbližje. In vsi pravi odgovori bodo na dlani.

6. Vedno bolj oteženo delo humanitarnih društev

Opažamo, da je država poslovanje društev izenačila s poslovanjem podjetij. Veseli bi bili, pa tudi potrebno bi bilo, da se delo nekega društva prepozna kot zelo aktivno in v dobro starejših, ter tako tudi omogoči da se programi lahko dopolnijo z novitetami, v korist starejših.

Mnoga društva so omejena na ostro namensko porabo sredstev, kar je tudi prav, a vseeno bi bilo dobro, da lahko starejše tudi "nagradimo" z kavico ali piškotom in da zaradi tega nimamo težav s sofinancerji. Mnogo starejših ima pokojnino nižjo kot 500 € in bi taka gesta njim pomenila veliko.

Večina prostovoljskih društev deluje na bazi prostovoljstva in nima zaposlenih oseb ali jih ima premalo. Administracija vzame veliko energije in časa, ki bi ga morali namenjati vsebini programov in ljudem.

Nimamo nič proti visokim zahtevam do društev, bilo bi pa prav, da se zagotovijo tudi potrebe po zaposlitvah, npr. sofinancira zaposlitev laičnih delavcev (računovodstvo, administracija..), zagotovi kontinuirano sofinanciranje strokovnih delavce.

Pomembno je zavedanje, da številni obstoječi programi, ki že dolga leta delujemo, predstavljamo odlično osnovo za nadaljnje delo, ob upoštevanju spreminjajočih se situacij v ožjem in širšem okolju ter ob ustrezni dopolnitvi in nadgradnji naših programov, s katerimi odgovarjamo na nove aktualne potrebe v družbi. Tradicija je bogastvo, tudi na področju programov, ki jih izvajamo.

Pomembno je zavedanje, da kar je preizkušeno in sprejeto v praksi, nosi veliko vrednost tako za uporabnike kot tudi za širšo skupnost.

7. Različne oblike nasilja nad starejšimi

Različne oblike nasilja nad starejšimi so vse bolj prisotne, vendar starejši o tem zelo težko spregovorijo, ker so pogosto odvisni od storilca. Zato so pomembni programi za starejše - bolj kot je močna socialna mreža, manj verjetnosti je, da bo potencialno nasilje ostalo prikrito in neprepoznavno. Naš program pomembno prispeva k izgradnji, krepitvi in ohranjanju socialne mreže vključenih, hkrati pa predstavlja pomembno polje za izmenjavo koristnih informacij o programih in organizacijah, ki so jim lahko v pomoč in podporo pri soočanju z različnimi stiskami in težavami, s katerimi se starejši soočajo.